

УДК 811.11-112 = 81'373.47

СПЕЦИФІКА НОМІНАЦІЇ В НІМЕЦЬКОМУ МОЛОДІЖНОМУ СЛЕНЗІ

Олійник Л. В.

Стаття присвячена вивченню характерних рис сленгової номінації. У статті відзначається тісний зв'язок розмовного мовлення та молодіжного сленгу. Подібність виявляється передусім у семантичній ємності лексичних одиниць. Співставлення лексики німецької літературної мови та молодіжного сленгу дає підставу стверджувати, що сленгові лексеми – це не лише експресивні еквіваленти загальновідомих понять, вони можуть конкретизувати характерні особливості понять, тобто виявляють новизну плану змісту.

Ключові слова: сленгова номінація, молодіжний сленг, семантична ємність, експресивний еквівалент, розмовне мовлення.

Статья посвящена изучению характеристики сленговой номинации. В статье отмечается тесная связь между разговорной речью и молодежным сленгом. Общие характерные черты обнаруживаются прежде всего в семантической емкости лексических единиц. Сопоставление лексики немецкого литературного языка и молодежного сленга дает основание утверждать, что сленговые лексемы – это не только экспрессивные эквиваленты общеизвестных понятий, они могут конкретизировать характерные особенности понятий, то есть демонстрировать новизну плана содержания.

Ключевые слова: сленговая номинация, молодежный сленг, семантическая емкость, экспрессивный эквивалент, разговорная речь.

The article is devoted to studying of the distinctive characteristic of slang nomination. We notice the high correlation between colloquial speech and slang of young people. The common particularities are located in the semantic volume of words. Comparing the German standard lexicon and the slang lexis is cause to take up the position that the slang words are not only the evocative equivalent of the standard language words, they can specificate the outstanding characteristics of linguistic term, prove the outstanding feature of the plane of content.

Key words: slang nomination, slang of young people, semantic volume, evocative equivalent, colloquial speech.

Загальновідомо, що молодь як найактивніша та найпрогресивніша ланка суспільства найбільш відкрита для новацій та не терпить шаблонності, в тому числі й у мові, що пояснює наявність в молодіжному слензі значної кількості синонімічних найменувань на позначення актуальних для молодих людей понять.

Протягом свого існування молодіжний сленг поповнював власний словниковий фонд як за рахунок морфологічного способу словотворення – афіксальні та безафіксальні способи (детально досліджені в роботах Є. О. Коломійця [2000], Л. А. Юшкової [2002]), так шляхом запозичення лексичних ресурсів інших мов, особливо англійської мови та за допомогою семантичної деривації. Метафоричні та метонімічні перетворення розглядалися в німецькому молодіжному мовленні як спосіб вторинної номінації в сфері дослідження структурно-семантичних тенденцій: Н. Д. Матарікіна [2005], М. Ю. Россіхіна [2009], Л. А. Юшкова [2002], Є. О. Коломієць [2000]. Однак, специфіка номінації у німецькому молодіжному слензі не була досліджена лінгвістами в усіх аспектах. Тому **мета** нашої розвідки – з'ясувати характерні риси семантики лексичних одиниць німецького молодіжного сленгу.

Визначаючи місце молодіжного сленгу в мовній системі, дослідники отожнюють його із розмовним мовленням [4, с. 21]. Т. Філістович вважає, що молодіжний сленг особливо тісно пов'язаний із розмовним мовленням, в межах та на основі якого існує [8]. Про інтеграцію лексики молодіжного сленгу в

розмовне мовлення говорять такі лінгвісти як В. Д. Девкін та О. В. Розен. П. Шлобінські [9] розглядає молодіжний сленг як складову частину німецького розмовного мовлення, підкреслюючи при цьому тісний лексико-семантичний та етимологічний зв'язок одиниць молодіжного сленгу із експресивними одиницями розмовної мови.

Образна сленгова лексика виникає, в основному, в усному розмовному мовленні, характерним для якого є живе невимушене спілкування, спонтанність утворення, що допускає певну умовність та випадковість образних асоціацій [5, с. 99]. Те, що в нейтральному словнику передається описово, в розмовному мовленні має у більшості випадків точну однослівну чи фразеологічну номінацію. Розмовна лексика різниться як за семантикою, так і за структурою. За семантичною ємністю таку лексику можна розділити, на думку В. Д. Девкіна, на: а) одиниці з простою семною структурою, б) слова багатосемні, інформативно насичені та в) так звані “дифузи” – слова із ослабленою знаменністю [1, с. 155].

Лексичні одиниці першої групи позбавлені на думку В. Д. Девкіна оцінки, експресії та майже не мають конотативних сем, якщо не враховувати самої “розмовності” та деяких мало суттєвих відтінків [1, с. 156]. До такої лексики учений вважає правомірним віднести такі слова: скорочення різних типів, ізольовані субстантивації, деякі типи похідних слів, оказіональні словоскладання, метонімії, деякі види асиміляції запозичень.

Окрім згаданої лексики існує сленгова лексика, яка за своєю смисловою структурою значно відрізняється від нейтральних відповідників. Мова йде про ускладнення семантичної структури слова, про зосередження в семантиці більшого обсягу змісту, ніж у нейтральному слові. Серед таких лексичних одиниць потрібно виділити: скорочення, в результаті якого залишається морфема або слово, що приймають значення цілого слова або словосполучення: *Drogi* – ‘*ein Drogenabhängiger*’; *Grufti* – ‘*Personen jenseits des 30. Lebensjahres*’; образні найменування (особливо характерні для сленгу, як правило багатосемні. При переносній номінації можуть актуалізовуватись ті чи інші семи) – *Hase*, ‘*flottes Mädchen*’, *Schnecke*, ‘*schönes Mädchen*’ та ‘*langsames Auto*’; для багатьох розмовних слів та сленгізмів характерними є такі риси як: спеціалізація, багатосемність, експресивність, екстраординарність [1, с. 159].

Найбільш чітким вираженням концентрації складної інформації в семантиці слова вважаються лексеми, що виражають особливе оцінне відношення до денотату. Оцінки бувають різнохарактерними, проте найбільш загальною їх рисою буде приналежність до позитивності чи негативності. Для сленгової лексики, як і для розмовної лексики загалом, типовими є слова з негативною оцінкою, в той час коли слів із позитивною оцінкою значно менше. Оцінні семи поєднуються із предметними семами різного типу, серед яких різні ознаки зовнішності, поведінки, здібностей та настрою людини, а також властивості назв неістот. Розподіл оцінки на позитивну та негативну – розмежування загального характеру. Позитивність чи негативність оцінки може додаватись до різних предметних сем або виокремлюватись в особливе оцінне слово. Співвідношення оцінних та номінативних сем у слові досить складне [1, с. 161] – *sich verknallen*, ‘*закохатись по вуха*’ (дуже сильно або надто швидко); *sich schnäbeln*, ‘*цілуватись*’ (має негативний відтінок, при цьому засудження дії може бути спрямоване як на її суб'єктів, так і на детермінант (недоречність, надмірність вияву почуттів). Оцінка часто супроводжується вираженням експресії, хоча ці явища досить самостійні.

Антиподом багатосемних слів виступають слова із розмитим та позбавленим чіткості значенням. Втрата знаменності компенсується такими словами завдяки опорі на мовленнєвий контекст. Ці слова представлені різними частинами мови: емотивні вигуки *ach*, *ah*, *na*, *ei*, *tja*, *oh*, *bum*, що виражають різні почуття, а також звуконаслідувальні *klatsch*, *krach*, *wupp*, особливо характерні для коміксів. На такій же основі можуть виникати дифузні дієслова, які як зазначає В. Д. Девкін “без особливої мотивації бездумно утворюються з ходу та, включаючись у висловлювання із досить чітким контекстом, не тільки вірно розуміються, але й не дивують своєю незвичністю” [1, с. 164].

Для досягнення поставленої мети нашої розвідки доречним вважаємо дослідження сленгової номінації у перекладацькому аспекті, оскільки, як

зазначають З. Д. Попова та Й. А. Стернін, “теорія та практика перекладу накопичили велику кількість прикладів розходження у значеннях таких слів, які, здавалось би, позначають одні й ті ж предмети реальної дійсності, одні й ті ж поняття, створені розумом людини” [6, с. 77]. Звичним явищем у перекладознавстві вважається лакуна – відсутність в одній з мов (з якої або якою перекладається лексична одиниця) найменування певного поняття, яке присутнє в іншій мові. У нашому дослідженні подібне явище спостерігається у процесі співставлення лексичних одиниць німецької літературної мови та молодіжного сленгу.

Характерною особливістю молодіжного сленгу варто вважати, як було зазначено, номінацію актуальних, передусім для молодих людей, понять, назви яких відсутні у літературній мові. Інша характерна риса – у результаті семантичної деривації актуалізуються периферійні семи літературних значень лексичних одиниць, що набувають у молодіжному слензі статусу ядерних, та стає можливою деталізація певних реалій, що в літературній мові мають лише загальне найменування.

Співставлення лексичних одиниць німецької літературної мови та молодіжного сленгу дозволяє відмітити наявність трьох основних типів лексичних відповідників, виділених З. Д. Поповою та Й. А. Стерніним [6, с. 80], а саме: а) лінійних відповідників, б) векторних відповідників та в) випадку відсутності еквіваленту лексеми мови оригіналу в мові перекладу. Розглянемо кожен із наведених типів відповідників детальніше.

Лінійні відповідники – тип відповідників, коли одній лексемі однієї мови відповідає в денотативному плані одна лексема мови перекладу, тобто у нашому випадку одній лексемі німецької літературної мови відповідає одна лексема молодіжного сленгу, як наприклад:

Systembedirner – Addy ‘системний адміністратор’

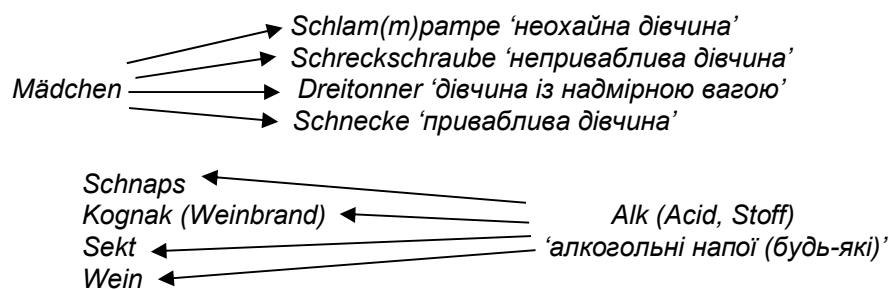
Engländer – Inselaffe ‘англієць’

Klavier spielen – klimpern ‘грати на роялі’

erklären – rippen ‘пояснювати’.

Можна вважати, що наявність таких сленгових еквівалентів пояснюється потребою в експресивності найменувань явищ та предметів реальної дійсності.

Під векторними відповідниками розуміємо тип відповідника, коли одному більш загальному значенню слова мови оригіналу (літературної мови) відповідають кілька слів із конкретнішим значенням мови перекладу (молодіжного сленгу) та навпаки:

Як підтверджують приклади, типи векторних відповідників діють у двох напрямках: можливі випадки, коли сленгові найменування конкретизують загальне поняття літературної мови та наявні підтвердження випадків іншого характеру, коли сленгові найменування не членують значення, яке представлене у літературній мові диференційовано.

Під лакунами розуміємо відсутність еквіваленту лексеми мови оригіналу (літературної мови) у мові перекладу (молодіжному слензі). З огляду на своєрідність молодіжного лексикону, яка, як було вище зазначено, полягає у тому, що у молодіжному лексиконі відсутні найменування процесів, дій, явищ та предметів реальної дійсності, що не представляють актуальності для мовців, які у своєму мовленні використовують сленгізми, можна підтвердити факт існування у молодіжному слензі великої кількості лакун. Ці лакуни можна вважати мотивованими [6, с. 79]. Так, наприклад, у німецькому молодіжному слензі відсутні

найменування таких популярних способів проведення часу як похід в кінотеатр або ж подорожування.

Потрібно, однак, вказати й на факт існування лакун у лексиці літературної мови при співставленні її з сленговим лексиконом. Оскільки молодіжний сленг оперативніше реагує на різні новації в плані їхніх номінацій, то очевидно, що в літературній мові можуть бути відсутні номінації нових реалій, що з'явилися не так давно. Можливо відсутність найменування певної реалії у літературній мові зумовлена незначною актуальністю її для більшості представників мовної спільноти, та вживанням такої лексичної одиниці переважно у молодіжному колективі. Як наприклад: 'фірмові речі' – *Tacken, Markenklamotten*, 'фанат heavy metal' – *Metalldepp, Metaller*, 'прихильник гурту Scooter' – *Scooterfreak*, 'слабкий програміст, що вважає себе хакером' – *Wennie*.

Іншою причиною наявності лакун у літературній мові є етичні норми суспільства, згідно з якими на певні теми накладено табу (у першу чергу це стосується сфери інтимних стосунків) та недотриманням цих норм представниками молодіжного колективу.

Отже, за семантичною ємністю слова-сленгізми виявляють спільні риси із лексичними одиницями розмовного мовлення. Детальний аналіз лексикону молодіжного сленгу та словникових дефініцій дає підставу говорити про домінування двох типів лексичних відповідників при співставленні лексичних одиниць літературної мови та молодіжного сленгу – векторних відповідників та лакун. Таким чином можна стверджувати, що лексичні одиниці молодіжного сленгу це не лише експресивні еквіваленти загальновідомих понять, це також слова, що демонструють новизну плану змісту.

Література

1. Девкин В. Д. Немецкая разговорная речь: синтаксис и лексика / В. Д. Девкин. – М: Международные отношения, 1979. – 254 с.
2. Денисова О. Д. Экспериментальные методы исследования немецкого фразообразования / О. Д. Денисова // Лексико-фразеологическая система немецкого языка и коммуникация. – Том 315, 1988. – С. 11 – 20.
3. Коломиец Е. А. Русско-немецкий словарь современного молодежного жаргона / Е. А. Коломиец. – М: Восток – Запад, 2006. – 326 с.
4. Копаева С. В. Фразеологизмы в языке немецкой молодежи: дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / С. В. Копаева. – Пятигорск, 2005. – 193 с.
5. Мозжухин К. Е. Роль лексико-семантического словообразования в современном американском сленге / К. Е. Мозжухин // Вопросы романо-германской и русской филологии. – Выпуск 2, 2002. – С. 98-102.
6. Попова З. Д. Лексическая система языка. Внутренняя организация, категориальный аппарат и приемы описания / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М: URSS, 3-е издание, 2011. – 171 с.
7. Христенко О. С. Глосарій німецького молодіжного сленгу. *Das Lexikon der deutschen Jugendsprache* / О. С. Христенко. – Суми: СумДУ, 2008. – 271 с.
8. Filistovitsch T. Historische Studentensprache als Basis heutiger Jugendsprache. Bestand und Veränderungen am Beispiel einiger thematischer Bereiche / T. Filistovitsch // Wort. – 1995. – S. 58-62.
9. Schlobinski P. Jugendsprache. Funktion und Wirklichkeit / P. Schlobinski, G. Kohl, I. Ludewigt. – Opladen: Westdeutscher Verlag, 1993. – 224 S.